

FLPP
FUNDAMENTAL AND
APPLIED RESEARCH
PROJECTS

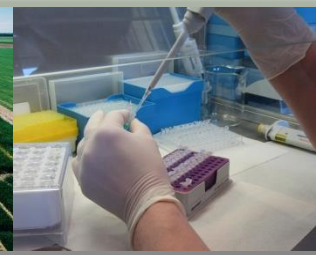

Agroresursu un
ekonomikas
institūts

Vasaras kviešu populāciju veidošana un ārvalstu populāciju izvērtējums

**AREI Stendes PC
Vija Strazdiņa, Valentīna Fetere
2020.**

www.arei.lv

Latvijas augu šķirņu katalogā ar atzīmi (Bio) reģistrēta vasaras kviešu šķirne ‘Uffo’

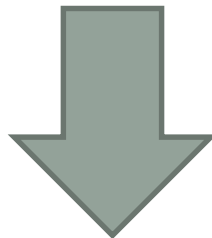

Piedāvājums bioloģiskajiem graudkopjiem

Līnijšķirnes

Jauns virziens:
Kombinēto krustojumu
populācijas

Šķirņu
jaukumi

Vasaras kviešu līnijšķirņu un ārvalstu populāciju izvērtējums Stendē 2019. gadā

Iekārtots sertificētā bioloģiskajā augu sekā,
priekšaugš – soja.

Augšnes raksturojums:

velēnu podzolaugsne, mS

pH_{KCl} 5.74

Trūdvielu saturs – 1.98%

P_2O_5 -144.3 mg kg⁻¹

K_2O -102.1 mg kg⁻¹

**Kopumā meteoroloģiskie apstākļi Stendē
2019.gadā bija labvēlīgi vasaras kviešu ražas
veidošanai un novākšanai.**

Vasarājus iesēja aprīļa trešajā dekādē, kad mitruma daudzums augsnē vēl bija pietiekošs. Sējumi sadīga vienmērīgi. Mitruma deficīts augsnē maijā un jūnijā nedaudz kavēja tālāko augu attīstību. Jūlijā mitrums augsnē bija pietiekams graudu ražas veidošanai.

Vasaras kvieši Stendē bioloģiskajā laukā 2019.

Vasaras kviešu bioloģiskais lauks

Stendē 2019.

Jauns virziens kviešu selekcijā: kombinēto krustojumu populāciju veidošana

Pamatojums:

- **Piemērotība konkrētai audzēšanas vietai.**
- **Lielāka izturība stresa apstākļos (pret veldri, slimībām).**
- **Spēja piemēroties klimata izmaiņām.**
- **Spēja nodrošināt augstu un stabilu graudu kvalitāti.**

Jauns virziens kviešu selekcijā: kombinēto krustojumu populāciju veidošana

Vecākaugu izvēle

- **Savstarpējā (dialellā) krustošana.**
- **Krustojumos iegūto sēklu pavairošana.**
- **Populāciju saimnieciski lietderīgo īpašību izvērtēšana.**

Izvēles kritēriji kombinēto krustojumu populāciju veidošanai:

- **Ģenētiski atšķirīgas šķirnes.**
- **Latvijā pazīstamas un vairāk audzētas.**
- **Garstiebrainas.**
- **Labi cero.**
- **Atšķirīgi veģetācijas perioda garumi.**
- **Dažāda graudu kvalitāte un izturība pret veldri un slimībām.**

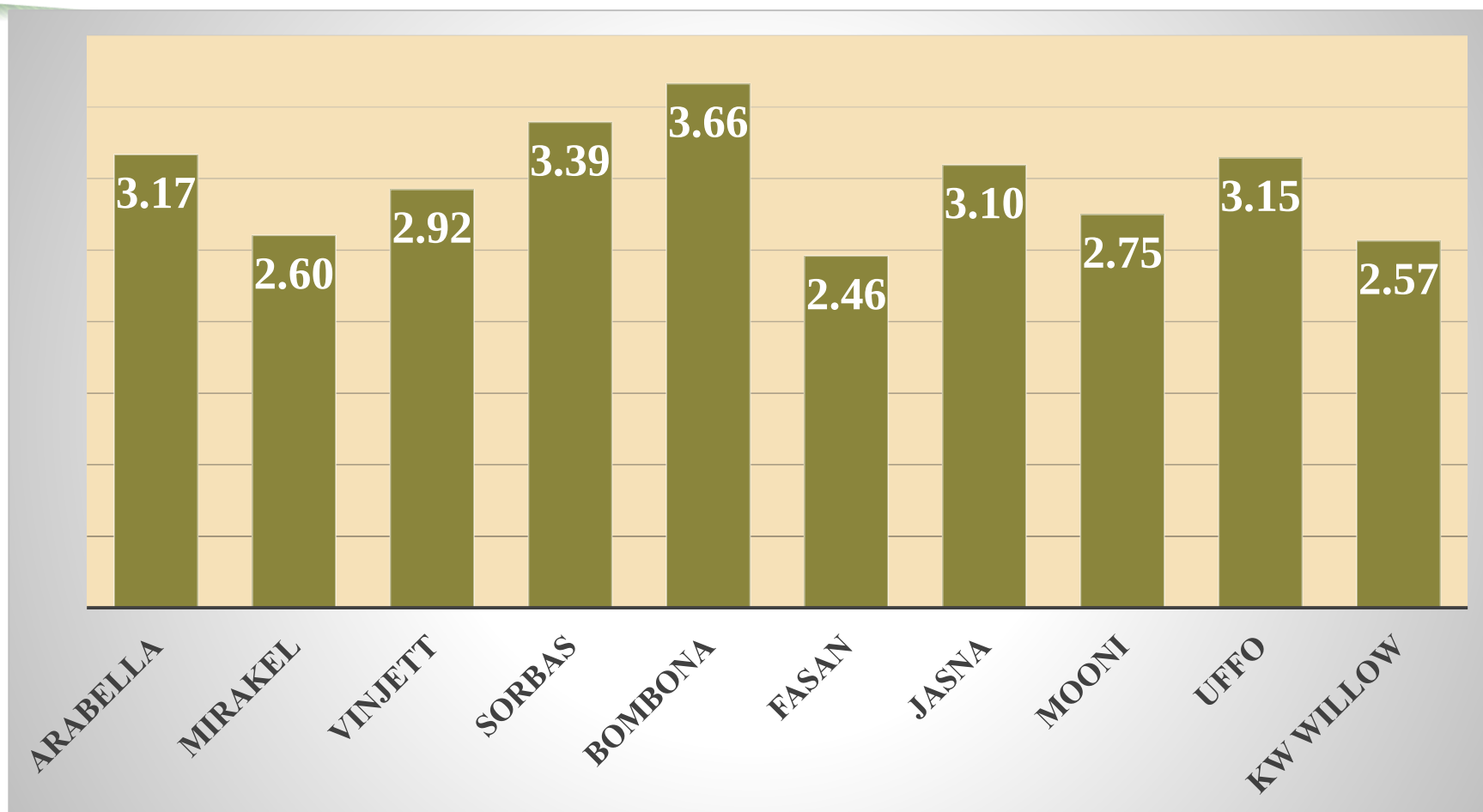
Vecākaugu raksturojums kombinēto krustojumu populāciju (CCP1) veidošanai

Šķirne	Pozitīvas īpašības	Negatīvas īpašības
Uffo (Latvija)	Augstražīga, labi cero, stabils krišanas skaitlis	Inficējas ar dzelteno rūsu (<i>Puccinia striiformis</i>)
Arabella (Polija)	Augstražīga, sausumizturīga, agrīna, laba graudu kvalitāte	Inficējas ar dzelteno rūsu (<i>Puccinia striiformis</i>)
Jasna (Polija)	Garstiebraina, labi cero, laba graudu kvalitāte	Inficējas ar miltrasu (<i>Blumeria graminis</i>)
Bombona (Polija)	Garstiebraina, sausumizturīga, laba graudu kvalitāte	Inficējas ar miltrasu (<i>Blumeria graminis</i>)
Mirakel (Norvēģija)	Augstražīga, rupji graudi	Nav sausumizturīga
Sorbas (Vācija)	Izturīga pret lapu slimībām, augstražīga	Nav sausumizturīga
Fasan (Vācija)	Laba graudu kvalitāte	Inficējas ar brūno un dzelteno rūsu
Vinjett (Vācija)	Stabila graudu raža, rupji graudi	Inficējas ar dzelteno rūsu
KWS Willov (Vācija)	Augstražīga, izturīga pret lapu slimībām, laba veldres noturība	Garš veģetācijas periods
Mooni (Igaunija)	Augstražīga, rupji graudi	Inficējas ar dzelteno rūsu

Vasaras kviešu šķirņu graudu raža t ha⁻¹, 2019.

Vasaras kviešu šķirņu graudu kvalitāte

bioloģiskajā laukā Stendē 2019.

Šķirne	TGM,g	Proteīna saturs,%	Lipekļa saturs,%	Zeleny indekss	Tilpummasa, kg L-1
Uffo	40.30	9.99	17.20	23.08	78.71
Arabella	40.16	10.66	19.13	25.11	78.33
Bombona	41.51	10.97	20.32	27.67	78.79
Jasna	39.21	10.15	17.70	23.37	78.58
Mirakel	37.47	10.58	18.87	27.12	78.50
Vinjett	40.93	10.66	19.57	28.00	77.74
Sorbas	39.90	10.56	18.66	25.81	79.08
Fasan	43.13	10.43	19.18	23.83	80.59
Mooni	40.42	10.87	19.74	29.92	77.26
KWS Willow	42.21	10.67	18.79	23.68	77.95

**Siltumnīcā 2018.gadā veikta šķirņu dialellā krustošana;
rezultātā iegūti 435 graudi, kas pavairoti Čīlē 2019.gadā**

Ārvalstu kombinētās krustojumu kombinācijas

Četras vasaras kviešu populācijas:

No Dānijas

- **P.1. izturīga pret melnplauku**
- **P.2. augsta graudu kvalitāte**

No Vācijas

- **Convento E**
- **Convento C**

Ārvalstu kombinētās krustojumu kombinācijas Stendē

Četras ziemas kviešu populācijas:

No Dānijas

- Popkorn

No Vācijas

- Brandex
- Liocharls

No Ungārijas

- MV Elit CCP

Ziemas kviešu bioloģiskais lauks 2019.

Ārvalstu vasaras kviešu kombinētās krustojumu kombinācijas, Stendē 2019.

Ārvalstu kombinētās krustojumu kombinācijas, Stendē 2019.

Convento E

**Formu dažādība
(Paraugkūļa analīze)**

- **Akotainas baltas vārpas—
45%**
- **Bezakotainas baltas
vārpas – 35%**
- **Akotainas brūnas vārpas—
20%**
- **Dažādi veģetācijas periodi
(vēlāk nogatavojās 10%)**

Vecākaugu raksturojums, kombinēto krustojumu populāciju veidošanai (CCP2), 2019. gadā

Populācija/ šķirne	Raža, t ha ⁻¹	TGM, g	Proteīna saturs, %	Lipekļa saturs, %
P.1. (izturība pret melnplauku) (Dānija)	2.44	43.08	11.34	19.71
P.2.(augsts lipekļis) (Dānija)	2.21	38.46	13.35	25.13
Convento E (Vācija)	2.59	41.24	11.95	21.09
Convento C (Vācija)	2.59	39.84	11.94	21.36
Robijs (Latvija)	2.97	42.34	10.11	18.02
Uffo (Latvija)	2.89	40.31	9.99	17.20
Imanta (Latvija, (selekc.1933.gadā)	2.25	46.38	10.98	18.78

Kombinēto krustojumu populāciju (CCP2) veidošanā izmantoto šķirņu raksturojums

Vasaras kviešu šķirnes ‘Uffo’ un ‘Robijs’:

**Piemērotas audzēšanai Latvijas
klimatiskajos apstākļos.**

Vidēji agrīnas.

Ražīgas.

Labi cero.

**Vidēji izturīgas pret bīstamākajām kviešu
slimībām.**

Kombinēto krustojumu populāciju (CCP2) veidošanā izmantoto šķirņu raksturojums

Vasaras kviešu šķirne ‘Imanta’

Izveidota Stendē 1933.gadā.

Vidēji agrīna.

Laba veldres izturība.

Rupjiem graudiem.

Laba graudu kvalitāte.

Rezultāti

**2019.gadā veicot šķirņu un populāciju
savstarpējo krustošanu, iegūti 270 graudi, kas
pavairoti Čīlē.**

26.-28.jūnijs 2019.

Dāņu zinātnieks Anders Borgens un viņa izveidotā populācija ar augstu lipekļa saturu graudos

Paldies par uzmanību!

Projektu finansē: Latvijas Zinātnes padome.

FLP projekts ‘Ģenētiski daudzveidīgu pašapputes graudaugu populāciju izpēte: agronomiskās īpašības, izmaiņas audzēšanas apstākļu ietekmē, izveidošana un uzlabošanas iespējas’, Nr. Lzp-2018/1-0404.

